

OBRZĘDY MSZY ŚWIĘTEJ

WG RYTU RZYMSKIEGO POSOBOROWEGO I TRYDENCKIEGO

W obu rytach Msza Święta składa się zasadniczo z dwóch części: Liturgii Słowa i Liturgii Eucharystycznej.

RYT POSOBOROWY PAWŁA VI

RYT TRYDENCKI PIUSA V

OBRZĘDY WSTĘPNE

Znak krzyża i pozdrowienie wiernych

Celebrans z ministrantami udaje do ołtarza, skłania się i całuje go na znak czci. W tym czasie śpiewa się odpowiednią pieśń albo odczytuje się właściwą antyfonę. Następnie kapłan przechodzi do miejsca przewodniczenia, razem z wiernymi czyni znak krzyża, pozdrawia lud i wprowadza w treść Mszy Świętej danego dnia.

Akt pokuty

Celebrans i wierni odmawiają wspólnie akt pokuty. Kapłan może wybrać jedną z jego czterech form:

1. wspólna spowiedź powszechna *Confiteor... – Spowiadam się Bogu wszechmogącemu...*;
2. dialog pokutny z wiernymi będący kompilacją tekstów biblijnych Jł 2,17 i Ps 85,8;
3. trzy wezwania skierowane do Chrystusa, czyli tzw. tropowane *Kyrie: Panie Jezu, który jesteś drogą prowadząca do Ojca, zmiłuj się nad nami.*
4. W niedziele zamiast aktu pokuty może się odbyć pobłogosławienie wody i pokropienie nią wiernych, czyli aspersion (zastępuje akt pokuty).

Akt pokuty kończy tzw. absolucja nie mająca charakteru sakramentalnego: *Niech się zmiłuje...*

Kyrie, Gloria i kolekta

Celebrans i wierni, stojąc śpiewają, ewentualnie odmawiają trzykrotnie *Kyrie – Panie, zmiłuj się nad nami* (jeśli nie użyto trzeciej lub czwartej formy aktu pokuty). Następnie, jeśli jest to przewidziane, śpiewa się lub odmawia hymn *Gloria – Chwała na wysokościach Bogu*. Potem ma miejsce kolekta – modlitwa zgromadzenia. Celebrans zachęca lud do modlitwy: *Mó-*

Znak krzyża

Kapłan podchodzi do stopni ołtarza, ale nie wchodzi na nie. W tym czasie chór lub wierni śpiewają z mszalików antyfonę na wejście – *Introit*. Celebrans sam czyni znak krzyża i wraz z ministrantami, odpowiadającymi w imieniu zgromadzonych, zaczyna recytować Psalm 42,1-5, który wyraża tęsknotę za Bogiem i za służbą przy Jego ołtarzu: *Judica me, Deus – Wymierz mi, Boże, sprawiedliwość...* (opuszcza się go w Mszach żałobnych i w okresie Męki Pańskiej).

Akt pokuty

Nie ma wspólnego aktu pokuty. Kapłan, głęboko pochylony, odmawia spowiedź powszechną, następnie czynią to ministranci w imieniu zgromadzonego ludu: *Confiteor Deo omnipotenti – Spowiadam się Bogu wszechmogącemu...* jako wyraz wyznania win wobec Boga i Jego świętych.

Akt pokuty kończy tzw. absolucja nie mająca charakteru sakramentalnego: *Indulgentiam absolutio-nem... – Przebaczenia, odpuszczenia i darowania grzechów...*

Wejście na stopnie ołtarza

Po odmówieniu wraz z ministrantami wersełów Ps 84: *Deus, tu conversus – Zwróć się ku nam, Boże* i modlitwy: *Aufer a nobis – Zgładź nieprawości nasze...* kapłan wstępuje po stopniach ołtarza. Podchodzi do niego i całuje go, modląc się: *Oramus te, Domine – Prosimy Cię, Panie...*

Antyfona na wejście

Kapłan przechodzi na prawą stronę ołtarza i odczytuje antyfonę na wejście przypadającą na dany dzień. Przez prawie całą Mszę Świętą kapłan stoi przodem do ołtarza a tyłem do wiernych.

Kyrie, Gloria i kolekta

Kapłan przechodzi na środek ołtarza i odmawia dwięciokrotnie *Kyrie* (w obu rytach są to te same słowa, jednak w rycie posoborowym są zwróceniem się do Pana Jezusa, a w trydenckim – do Trójcy Świętej). W tym czasie wierni klęczą. Po *Kyrie* rozpoczyna się radosny hymn chwały ku czci Trójcy Przenajświętszej *Gloria* (śpiewa się go w niedziele, w okresie Bożego

dlmy się, wszyscy trwają przez chwilę w milczeniu, a następnie kapłan z rozłożonymi rękami odmawia modlitwę. Lud odpowiada: Amen.

Narodzenia i Wielkanocy, w uroczystości Pańskiej, Matki Bożej i Świętych; w innych Mszach się go opuszcza). Na jego słowa wierni wstają. Po odśpiewaniu/odmówieniu hymnu kapłan wraca do Mszału, aby odczytać kolektę.

LITURGIA SŁOWA

Czytania

Są dwa czytania w niedzielę i święta, jedno w dni powszednie. Odczytuje je lektor, którym może być zarówno kapłan, diakon, jak i osoba świecka. Lektor czyni to z ambony. Po pierwszym czytaniu śpiewany jest *Psalm responsoryjny*. Wierni i celebrans (jeśli nie czyta) w tym czasie siedzą. Wstają, kiedy rozpoczyna się śpiew *Alleluja* (lub inny w okresie Wielkiego Postu).

Ewangelia

Ewangelię odczytuje z ambony kapłan lub diakon. Wierni wraz z nim czynią znak krzyża na czole, ustach i piersiach.

Homilia

Kapłan lub diakon wygłasza ją z ambony lub od miejsca przewodniczenia. Wierni w tym czasie siedzą.

Credo

Jeżeli jest to przepisane, po homilii składa się wyznanie wiary: *Wierzę w jednego Boga...* Odmawiane lub śpiewane jest w postawie stojącej.

Modlitwa powszechna

Zgromadzeni w postawie stojącej zanoszą do Boga wspólne prośby. Modlitwę rozpoczyna celebrans krótką zachętą do modlitwy i kończy podsumowującą oracją. Poszczególne prośby mogą wypowiadać wierni.

Czytania

Kapłan lub subdiakon czyta lub śpiewa lekcję, stojąc po prawej stronie ołtarza. W rycie trydenckim odczytywana jest zawsze tylko jedna lekcja – czytanie z pism Starego Testamentu lub z Listów i Dziejów Apostolskich. Po niej następuje ozdobny śpiew – *Graduał, Alleluja* w okresie Wielkanocy lub *Traktus*, czyli *Psalm*, w okresie Wielkiego Postu.

Ewangelia

Ewangelię odczytuje celebrans lub diakon, stojąc po lewej stronie ołtarza. Wierni wraz z kapłanem czynią znak krzyża na czole, ustach i piersiach.

Homilia

Kapłan głosi ją z ambony lub od ołtarza. Wierni w tym czasie siedzą.

Credo

Uroczyste wyznanie wiary odmawiane jest na stojąco, jako odpowiedź na pouczenia, które otrzymaliśmy w lekcji i Ewangelii.

W rycie trydenckim nie ma modlitwy powszechnej.

LITURGIA EUCHARYSTYCZNA

Przygotowanie darów

Na ołtarz przynosi się kielich oraz patenę z chlebem i ampułki z winem i wodą. Wierni w miarę możliwości śpiewają stosowną pieśń.

Celebrans bierze patenę z chlebem i modli się po cichu, jeśli wierni śpiewają, lub na głos, jeśli w kościele panuje cisza: *Błogosławiony jesteś, Panie, Boże wszechświata...* Następnie wlewa wino i nieco wody do kielicha, mówiąc: *Przez to misterium wody i wina...* Potem bierze kielich, unosi go nieco nad ołtarzem i modli się znów po cichu, jeśli wierni śpiewają, lub na głos, jeśli w kościele panuje cisza: *Błogosławiony jesteś, Panie...*

Offertorium I

Kapłan całuje ołtarz i rozpoczyna Ofiarowanie pozdrowieniem: *Dominus vobiscum* (Pan z wami). Następnie wzywa do modlitwy: *Oremus* (Módlmy się), po czym odmawia antyfonę zwaną *Offertorium*. We Mszy śpiewanej *Offertorium* śpiewa chór.

Ofiarowanie chleba i wina

Przez cały czas kapłan odwrócony jest twarzą do ołtarza i modli się po cichu. W czasie ofiarowania podnosi patenę z hostią, którą ofiaruje Bogu, modląc się: *Suspice, sancte Pater – Ojcze Święty, Wszechmogący, Wieczny Boże, przyjmij...* Następnie wlewa do kielicha wino i kilka kropel wody, odmawiając modlitwę: *Deus, qui humanae – Boże, któryś godność natury ludzkiej...* Potem podnosi kielich i ofiarowując wino, mówi: *Offerimus tibi, Domine – Ofiarujemy Ci, Panie...*

Polecenie ofiar

Kapłan, pochylony, odmawia cicho modlitwę Azariasza (Dn 3,39-40): *Przyjmij nas, Panie, stojących przed Tobą w duchu pokory...*

Obmycie rąk

Obrzęd ma miejsce z boku ołtarza. Towarzyszy mu odmawiany przez kapłana werset Psalmu 51: *Obmyj mnie, Panie, z mojej winy i oczyść mnie z grzechu mojego.*

Modlitwa nad darami

Celebrans wzywa wiernych do modlitwy: *Módlcie się, aby moją i waszą ofiarę...* Wierni odpowiadają: *Niech Pan przyjmie ofiarę z rąk twoich...* Następnie kapłan odmawia głośno modlitwę nad darami. Lud potwierdza: *Amen.*

Prefacja

Jest pierwszą częścią Modlitwy Eucharystycznej. Nawiązując do obchodu liturgicznego, wylicza powody do wysławiania Boga.

Sanctus

Śpiewane lub recytowane na zakończenie prefacji. Wierni i kapłan w tym czasie stoją.

Modlitwa Eucharystyczna

Kapłan odmawia głośno jedną z modlitw eucharystycznych do wyboru (wśród nich Kanon Rzymski). Podczas przeistoczenia celebrans ukazuje hostię, następnie kielich. Wierni klęczą. Po przeistoczeniu odmawia się lub śpiewa specjalną aklamację. W czasie tzw. wielkiej doksologii: *Przez Chrystusa, z Chrystusem i w Chrystusie...* celebrans podnosi kielich i patenę. Wierni odpowiadają: *Amen.*

Modlitwa Pańska

Kapłan wzywa do modlitwy, którą wszyscy odmawiają na głos lub śpiewają w postawie stojącej: *Ojcze nasz...* Po Modlitwie Pańskiej celebrans sam odmawia embolizm: *Wybaw nas, Panie...*, a wierni odpowiadają: *Bo Twoje jest Królestwo...*

Obrzęd pokoju

Następuje modlitwa o pokój i jedność dla Kościoła, a następnie wszyscy zgromadzeni, po wezwaniu celebransa przekazują sobie znak pokoju. W zależności od miejscowego zwyczaju przekazują go skinieniem głowy lub podaniem ręki.

Polecenie ofiar

Kapłan, pochylony, odmawia cicho modlitwę Azariasza (Dn 3,39-40): *In spiritu humilitatis – Przyjmij nas, Panie...*, a następnie, czyniąc znak krzyża, prosi Ducha Świętego, aby pobłogosławił ofiarę: *Veni, sanctificator – Przyjdź, Uświęcicielu...*

Obmycie rąk

Kapłan przechodzi na prawą stronę ołtarza i umywa ręce. W tym czasie odmawia werset Psalmu 25,6-12: *Lavabo inter innocentes manus – Umywam ręce moje...*

Modlitwa do Trójcy Przenajświętszej

Kapłan wraca na środek ołtarza, pochyla się i odmawia modlitwę *Suscipe, santa Trinitas – Przyjmij, Trójco Święta...*

Orate fratres i Secreta

Kapłan zwraca się do wiernych i wzywa do modlitwy: *Orate, fratres – Módlcie się, bracia...*, a ministranci w imieniu wiernych odpowiadają: *Suscipiat Dominus – Niech Pan przyjmie...* Następnie kapłan odmawia po cichu modlitwę zwaną Secretą.

Prefacja

Rozpoczyna się najważniejsza część Mszy Świętej. Kapłan intonuje modlitwę dziękczynną, która stanowi wstęp do Kanonu Mszy. Dialog kapłana i wiernych wzywa do zjednoczenia się z modlitwą Kościoła.

Sanctus

Kapłan pochyla się przed ołtarzem i odmawia z wiernymi. Wierni klęczą aż do zakończenia Kanonu.

Modlitwa Eucharystyczna

W rycie trydenckim odmawia się tylko Kanon Rzymski. Jest on odmawiany przez kapłana po cichu. Głośno kapłan odmawia tylko ostatni wers Kanonu podczas tak zwanego małego podniesienia: *Per omnia saecula saeculorum – Przez wszystkie wieki wieków.* Wierni odpowiadają: *Amen* i wstają.

Modlitwa Pańska

Kapłan odmawia *Pater noster – Ojcze nasz...*, a lud tylko ostatni wers: *Sed libera nos a malo – Ale zbaw nas ode złego.*

Łamanie Hostii

Kapłan łamie Hostię na trzy części i najmniejszą z nich upuszcza do kielicha, mówiąc: *Pax Domini – Pokój Pański...* Wierni w tym czasie klęczą.

Baranku Boży

Kapłan łamie Hostię nad pateną na trzy części i jedną z nich (najmniejszą) upuszcza do kielicha. W tym czasie wierni śpiewają lub odmawiają: *Baranku Boży...* Następnie celebrans odmawia po cichu modlitwę przed Komunią i przykłęka. Potem podnosi Hostię i trzymając ją nieco nad pateną lub kielichem, głośno mówi: *Oto Baranek Boży...* Razem z ludem jeden raz dodaje: *Panie, nie jestem godzien...*

Komunia kapłana

Kapłan ze czcią spożywa Ciało i Krew Pańską. Jeśli nie ma śpiewu, kapłan po przyjęciu Komunii Świętej, a przed rozdzieleniem jej wiernym, odczytuje antyfonę na Komunię.

Komunia wiernych

Przyjmowana jest zwykle tylko pod postacią Chleba, w postawie klęczącej lub stojącej, na język, choć dopuszcza się też przyjmowanie Komunii na rękę. W tym czasie śpiewa się właściwe pieśni eucharystyczne.

Puryfikacja

Kapłan, diakon lub akolita oczyszcza patenę nad kielichem i sam kielich przy pomocy wody.

Modlitwa po Komunii

Obrzęd Komunii kończy specjalna modlitwa. Kapłan wzywa wiernych: *Módlmy się*, a po modlitwie oni odpowiadają: *Amen*.

Baranku Boży i modlitwy o pokój

Kapłan uderza się trzy razy w piersi, mówiąc: *Agnus Dei – Baranku Boży...* Następnie po cichu, lekko pochylony, recytuje modlitwę o pokój i jedność Kościoła. W Mszach z asystą kapłan po modlitwie: *Domine Jesu Christe, qui dixisti...* (Panie Jezu Chryste, któryś rzekł...) całuje ołtarz i zwraca się do diakona słowami: *Pax tecum* (Pokój z tobą). Diakon z kolei przekazuje pocałunek pokoju subdiakonowi, a ten duchowieństwu. Obrzęd ten opuszcza się w Mszach żałobnych.

Komunia kapłana

Kapłan odmawia modlitwy przed Komunią, przykłęka i ze czcią spożywa Ciało i Krew Pańską.

Komunia wiernych

Następnie kapłan ukazuje małą Hostię, mówiąc: *Ecce Agnus Dei – Oto Baranek Boży...* Wierni, uderzając się w piersi, trzykrotnie powtarzają z kapłanem: *Domine, non sum dignus – Panie, nie jestem godzien...* Komunia przyjmowana jest w postawie klęczącej na język.

Puryfikacja

Oczyszczenie kielicha i palców dokonuje się przy pomocy wina i wody.

Modlitwa po Komunii

Kapłan przechodzi do Mszału po prawej stronie, odczytuje antyfonę na Komunię, wzywa do modlitwy i odmawia po cichu orację.

OBRZĘDY ZAKOŃCZENIA

Ogłoszenia

Wygłasza się je z miejsca przewodniczenia lub od ambony. Wierni w tym czasie siedzą.

Błogosławieństwo

Celebrans wypowiada trynitarną formułę błogosławieństwa i czyni znak krzyża. Wierni w postawie stojącej czynią znak krzyża i odpowiadają: *Amen*.

Rozesłanie

Kapłan lub diakon (ze złożonymi rękami) zwraca się do stojących wiernych: *Idźcie w pokoju Chrystusa*, a lud odpowiada: *Bogu niech będą dzięki*. Nowe wydanie Mszału przewiduje kilka innych formuł rozesłania.

Następnie celebrans całuje ołtarz, składa mu pokłon i wraca do zakrystii.

Zestawił: Grzegorz Duszyński

Ite, missa est

Kapłan zwraca się tymi słowami do wiernych. Jednak nie jest to koniec Mszy. Celebrans, pochylony na środku ołtarza, w ciszy odmawia jeszcze modlitwę: *Placeat tibi, sancta Trinitas – Trójco Przenajświętsza...*

Błogosławieństwo

Kapłan całuje ołtarz i błogosławi wiernych. Wierni w postawie klęczącej czynią znak krzyża i odpowiadają: *Amen*.

Ewangelia

Na koniec Mszy kapłan odczytuje Prolog Ewangelii św. Jana (1,1-14). Wierni w tym czasie stoją.

Modlitwy

Jeśli odprawiana była tak zwana cicha Msza, kapłan i wierni klękają, aby odmówić zalecone przez papieży Leona XIII i Piusa X modlitwy: trzy razy *Ave Maria*, *Salve Regina* i modlitwę do Michała Archanioła.